

41 . Bucșani | Județ: Giurgiu | Punct: La Pod | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 101387.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului

Categorii sit: Domestic

Autori: Adrian Bălășescu, Carmen-Cornelia Bem, Cătălin Bem, Radu Coman, Ionuț Fronescu, Constantin Haită, Alexandru Cătălin Lazăr, Silvia Marinescu Bîlcu, Cristina Muja, Cătălin Nicolae, Elek Ioan Popa, Traian Popa, Valentin Radu, Florin Vlad

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Institutul Național al Patrimoniului, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Județean Ialomița, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Muzeul Dunării de Jos, Călărași, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Facultatea de Biologie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Biologie, Muzeul Județean "Teohari Antonescu", Giurgiu, Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Muzeul Județean Ialomița

Rezumat

Zona de interes pentru cercetări este limitată spre S de confluența Neajlovului cu Dâmbovicul, iar spre N de curba generală de nivel de 100 m.

Cele trei mari obiective propuse încă de la început sunt evoluția comunităților de pe tell-ul La Pod, evoluția cultural-cronologică a microzonei și, nu în ultimul rând, evoluția luncii preistorice.

Campania anului 2005 a condus, prin cercetarea unor noi suprafețe amplasate spre limitele stațiunii, la posibilitatea conturării unei realități destul de sumbre în ceea ce privește viețuirea gumelnițeană pe tell. Au fost identificate nu mai puțin de 23 de momente de inundație urmate de bălțiri la un nivel altimetric ridicat față de lunca preistorică. Obsesia comunităților gumelnițene de a reveni într-o poziție topografică permanent amenințată de inundație nu are o explicație imediată. Posibilitățile de aprovizionare cu materii prime uzuale, de strictă necesitate, sunt reduse în zonă. De asemenea, riscurile vecinătății imediate a unor păduri în care trăiau prădători de mari dimensiuni și, mai mult, posibilitățile reduse (până la zero) de practicare a agriculturii, sunt realități peste care nu se poate trece. Motivele revenirii obsesive trebuie căutate în altă parte. Poate descoperirea de nisip aurifer în pasta unui vas din campania 1999 și în alte trei fragmente din campania 2005, aparținând tuturor celor trei mari niveluri stratigrafice, se poate constitui într-un probabil motiv.

Continuând investigațiile de teren asupra spațiului definit ca aparținând microzonei culturale Bucșani, ni s-a confirmat extraordinare densitate a locuirilor preistorice. Au fost identificate patru noi stațiuni aparținând epocii bronzului, toate situate pe teritoriul administrativ al satului Dealu (com. Crevedia), și a uneia gumelnițeană, situată pe terasa inferioară a Neajlovului, la mai puțin de 400 m de tell-ul de La Pod.

Raport

Zona noastră de interes (ceea ce am definit prin microzona Bucșani) este limitată spre S de confluența Neajlovului cu Dâmbovicul, iar spre N de curba generală de nivel de 100 m. Regiunea apare geomorfologic excepțional de bine individualizată, alături de lunca și terasele Neajlovului dintre cele două limite naturale participând la conturarea unei zone unitare și interfluviul dintre Neajlov și Dâmbovic și lunca acestuia din urmă, aprox. pe 4 km în amonte de confluență.

Pe aprox. 8,5 km liniari de vale (în linie dreaptă), între îngustarea din nordul satului Dealu și confluență (în dreptul satului Vadu Lat) lunca nu are mai mult de 1,6 km lărgime, pe alocuri aceasta nedepășind chiar

600 m. Este singurul tronson de pe cursul mijlociu al Neajlovului care se prezintă sub această formă, fiind diferit de întregul văii din aceste perspective. Mai mult, terasele sunt relativ înalte și abrupte, evident, procentul (chiar și astăzi) al zonelor mlăștinoase este superior în această porțiune din vale, inundațiile altfel își cuantificau consecințele în astfel de condiții. Caracteristicile topografice și implicațiile acestora au impus o anumită densitate a tell-urilor gumelnițene și, mai ales, a evoluției stratigrafice și istorice a acestora. De asemenea, nu trebuie excluse și anumite diferențe de mentalitate a comunităților din această zonă. Faptul că atât în nordul, cât mai ales în sudul zonei noastre de interes, tell-urile sunt mult mai mari în suprafață, mai înalte și mult mai rare nu poate fi explicat decât prin suma caracteristicilor acesteia.

În segmentul de vale individualizat (dar în care am inclus, după cum aminteam, și interfluviul Neajlov-Dâmbovnic și o parte a luncii acestuia din urmă) au fost descoperite 22 așezări preistorice – două Boian-Giulești, 12 gumelnițene (unele având sigur un nivel superior încadrabil în ceea ce se cunoaște despre faza B1 a culturii) și opt din epoca bronzului (una dintre acestea părând a aparține culturii Coslogeni).

Tell-ul gumelnițean din punctual La Pod, situat în lunca, uneori inundabilă primăvara, a Neajlovului, la cca. 75 m de albia sa actuală, nu este unul dintre cele mai impresionante ca dimensiuni. Are un diametru maxim, pe direcția E-V de 67 m (și doar 56 m pe direcția N-S). Înălțimea sa, calculată de la nivelul luncii nu depășește 3,20 m.

Începută în condițiile unei săpături de salvare, în 1998, cercetarea arheologică interdisciplinară de la Bucșani, la scurt timp după debutul său, a impus reconsiderarea obiectivelor și a întregii concepții de cercetare. Amploarea săpăturilor arheologice care se întrededa considerabilă și mai cu seamă potențialul deosebit al așezării eneolitice și al întregii zone au determinat o nouă evaluare științifică. Astfel, s-a născut necesitatea demarării unui proiect științific care să cuprindă toate aspectele ce privesc o cercetare complexă și completă, neînchistată de termene contractuale și nerezumându-se strict la săpătura arheologică.

Cele trei mari obiective propuse încă de la început sunt evoluția comunităților de pe tell-ul La Pod, evoluția cultural-cronologică a microzonei și, nu în ultimul rând, evoluția luncii preistorice.

Obiectivele campaniei 2005, firească, se subordonează celor generale. S-a încercat finalizarea cercetării nivelului superior din tell-ul de La Pod, din toate punctele de vedere, completarea pe cât posibil a repertoriului microzonei Bucșani și impactul revărsărilor Neajlovului asupra comunităților de pe același tell și, implicit, evoluția luncii în proximitatea stațiunii.

Tell-ul La Pod

La momentul actual, suntem în măsură să caracterizăm suficient de bine comunitatea care a întemeiat ultimul sat de pe tell-ul La Pod, sub foarte multe aspecte (cunoaștem detalii absolut noi de construcție a locuințelor și vetrelor cuptoarelor, știm modul de organizare a spațiului pentru acest ultim sat, întrezărim aspecte care țin de viața spirituală a comunității și a fiecărei „familii” în parte, s-au observat diferențieri de inventar a locuințelor care nu pot fi puse decât în legătură cu o diferențiere socială, s-au realizat determinări arheozoologice, ihtiologice, herpetologice, malacologice, de avifaună, antracologice, s-au recoltat probe sedimentologice și palinologice etc.).

În acest moment au fost prelucrate 19 probe pentru realizarea de datări arheomagnetice – data în jurul căreia s-a constituit nivelul superior al tell-ului este 4150 a.Chr. În plus, alte 10 probe, prelevate în campania 2005, sunt în lucru. De asemenea, au fost prelevate opt probe pentru datare C14 din toate cele trei mari niveluri arheologice.

Am reușit finalizarea cercetării Loc12, construită ca și Loc3 (cercetată integral în campania 1998) în tehnica paantei, având însă platformă din scânduri de lemn. Ca și toate celelalte construcții care definesc stratigrafic nivelul superior, a sfârșit în urma unui puternic incendiu. De asemenea, ca și celelalte cazuri, marea majoritate a vaselor ceramice au fost descoperite nu pe platformă, așa cum era firesc în cazul unui accident, ci pe resturile dărâmate ale pereților. Mai mult, inventarul interior este extrem de sărac. Așa cum menționez în repetate rânduri, intenționalitatea incendiului apare din ce în ce mai clară.

Ca și campania anului 2004, cea din 2005 a fost tributară nivelului ridicat al precipitațiilor. De aceea, cercetarea integrală a Loc11 (cea cu pod, descoperită în 2000) și, implicit, a nivelului superior au trebuit să

fie amânate pentru campania anului 2006. În acest fel se va încheia prima mare etapă a proiectului de cercetare a Microzonei Bucșani, sperăm printr-o absolut necesară lucrare cu un caracter monografic.

Am continuat sitarea întregului sediment aparținând nivelurilor ocupaționale din camera Loc11 (11/2), încheind cercetarea de teren în acest sens. Întregului material a fost triat și urmează să fie supus analizei de către echipa pluridisciplinară.

Întregul material litic a fost determinat, urmând ca unele piese să fie supuse și unei analize microscopice.

Din materialul arheozoologic descoperit în nivelul superior au fost integral determinate resturile osteologice aparținând mamiferelor de talie mijlocie și mică.

De exemplu, cele descoperite și determinate în campania 2005 totalizează 3302 resturi (excluzându-le pe cele identificate în urma trierii materialului sitat), 2038 aparținând ordinului Mamalia. Gradul mare de fragmentare, amintit în dese rânduri anterior, și-a spus cuvântul și acum în ceea ce privește posibilitatea determinării specifice. Din cele 2038 de resturi numai 714 (cca. 35%) au putut fi exact determinate.

Campania anului 2006 va încheia nu numai cercetarea arheologică integrală a nivelului superior, dar și cea arheozoologică.

În urma sitării nivelurilor ocupaționale din interiorul camării Loc11 și a celor din camera principală (incluzând chiar și zona întregi din platformă, au fost identificate peste 8.000 de resturi de micromamifere. Este, după știința noastră, una dintre cele mai vechi dovezi de comensualism. Micile rozătoare perforase atât platforma locuinței și a camării, cât și pereții acestora. Au fost identificate galerii contemporane locuinței, pline de resturi în conexiune de șoareci, surprinși și uciși de incendiul care a mistuit locuința.

Evoluția luncii. Impactul asupra locuirii de pe tell

Pe lângă cele patru mari momente de inundație1 identificate până în campania 2004, în tell-ul de La Pod, campania anului 2005 a condus, prin cercetarea unor noi suprafețe (2 x 25 m – st. 9, 10, 10', și 2 x 16 m – S?), amplasate spre limitele stațiunii, la posibilitatea conturării unei realități destul de sumbre în ceea ce privește viețuirea gumelnițeană pe tell. Am identificat nu mai puțin de 23 de momente de inundație urmate de bălțiri la un nivel altimetric ridicat față de lunca preistorică. Obsesia comunităților gumelnițene de a reveni într-o poziție topografică permanent amenințată de inundație nu are o explicație imediată. Posibilitățile de aprovizionare cu materii prime uzuale, de strictă necesitate, sunt reduse în zonă. De asemenea, riscurile vecinătății imediate a unor păduri în care trăiau prădători de mari dimensiuni și, mai mult, posibilitățile reduse (până la zero) de practicare a agriculturii, sunt realități peste care nu se poate trece. Motivele revenirii obsesive trebuie căutate în altă parte. Poate descoperirea de nisip aurifer în pasta unui vas din campania 1999 și în alte trei fragmente din campania 2005, aparținând tuturor celor trei mari niveluri stratigrafice (așa cum au fost ele definite în bibliografie), se poate constitui într-un probabil motiv. Cercetările interdisciplinare ale campaniei 2006 vor elucida multe dintre necunoscute.

Trebuie, ajunși în acest moment al excursului nostru, să relevăm o situație nouă descoperită în campania anului 2005. Anterior, acreditam cu siguranță ideea existenței numai a trei mari momente de locuire a movilei, marcate cu siglele cunoscute, N1, N2 și N3. Insistența de a atinge nisipul și pietrișul grindului ne-a obligat să atingem în cele două amintite noi suprafețe adâncimi de 4,90–5,00 m (de la punctul zero al tell-ului).

N3 (primul din punct cronologic din cele trei niveluri) se dezvoltase pe ceea ce consideram, greșit, de altfel, de a constitui stratigrafic argila grindului. Demontarea integrală a acestei argile, absolut sterile, în cele două suprafețe amintite a condus la descoperirea unei al patrulea nivel, conținând numeroase fragmente ceramice, resturi osteologice și deșeuri de prelucrare a silixului. Mai mult, sub un nou nivel de steril, pe care acest al patrulea se dezvoltase, am identificat nivelul nr. 5. În ceea ce privește materialul aparținând acestuia, este similar cu cel din N4 și ambele grupări indică afilierea la cultura Gumelnița. N5 este plasat la o diferență de nivel de 2 m față de nivelul luncii actuale și ne putem închipui cu ușurință amploarea transformărilor peisajului preistoric datorate Neajlovului. Deși îngust și cu un debit mediu anual mic, râul se poate transforma și în prezent într-un adevărat fluviu, cu maluri aflate la distanțe de mai bine de 20 de ori

mai mari decât cele firești și cu adâncimi de peste 5 m. (de la media anuală de 0,80 m).

Microzona Bucșani

Continuând investigațiile de teren asupra spațiului definit ca aparținând microzonei cultutrale Bucșani, ni s-a confirmat extraordinare densitate a locuirilor preistorice. Au fost identificate patru noi stațiuni aparținând epocii bronzului, toate situate pe teritoriul administrativ al satului Dealu (com. Crevedia), și a uneia gumelnițeană, situată pe terasa inferioară a Neajlovului, la mai puțin de 400 m de tell-ul de La Pod. Prezența abundentă a materialului ceramic și a fragmentelor de chirpic și gradul extrem de mic de rulare a acestora ne determină să afirmăm caracterul in situ a acestora. A fost identificat și tell-ul de la Pădurea Neagră, amintit în câteva rânduri în bibliografie. Faptul că descoperirea sa a fost dificilă până acum se datorează distrugerii a două treimi din volumul său de buldozer și redarea sa agriculturii. Treimea rămasă este puternic afectată și ea de numeroase gropi contemporane și de pădurea extrem de deasă care o acoperă. Este cel mai mare tell al microzonei, înălțimea păstrată atingând 5,30 m. Ridicarea microtopografică este în curs de prelucrare.

Cel puțin între tell-ul de La Pod și cel de La Pepinieră (deci, pe cca. 2,5 km de vale), întreaga terasă inferioară a fost locuită într-un fel sau altul în perioada corespunzătoare evoluției cronologice a culturii Gumelnița. Densitatea extremă ne face, în acest moment, să nu mai avem posibilitatea de a indica prin toponime punctele cu material. Nu este exclus să renunțăm la a mai marca stațiuni independente și să ne gândim la o întinsă stațiune, cu mai multe puncte de concentrare a locuirii (cele patru tell-uri din acest segment de vale – La Pod, La Pădure, Pădure 2, La Pepinieră). Probabil, în perioadele de inundație devastatoare, populația se refugia pe terasa inferioară, oricum inclusă în aria controlată și exploatată de aceasta. Stațiile sezoniere și cele temporare erau reactivate nu numai în perioadele propice, ci și forțat, prin refugiere.

Obiectivele campaniei 2006:

- finalizarea cercetării nivelului superior din tell-ul de La Pod (arheologic, arheozoologic, micromorfologic, sedimentologic, geologic, carpologic, antracologic etc.),
- finalizarea sondejului din tell-ul de La Pădure, până la nivelul grindului din bază,
- realizarea unei aplicații GIS pentru întreaga microzonă și unificarea topografică a acesteia,
- realizarea unor datări ¹⁴C și arheomagnetice,
- identificarea canalelor Neajlovului contemporane locuirii gumelnițene, cel puțin în zona celor 2,5 km amintiți,
- realizarea unor serii de carotaje pe terasa inferioară a Neajlovului pentru identificarea tipului de locuire, pe aceeași 2,5 km de vale.

Note

- 1. Trei niveluri aluviale despărțeau N3 de N2, acesta din urmă fiind separate de cel superior de un al patrulea.

Informații suplimentare online

[Raportul 3330 din cronică.cimec.ro](http://raportul3330.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
